

På vej - evangeliet i praksis er en ultrakort lommebog om kristendom i praksis.

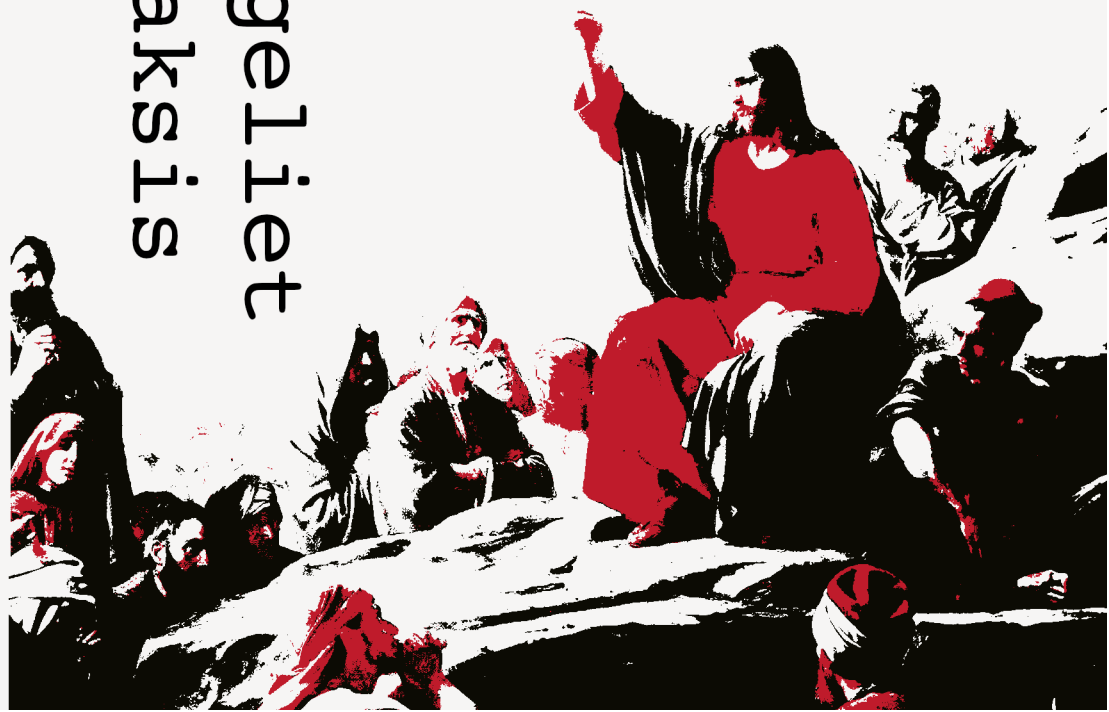
Hvad vil det sige at tro på Jesus - og at være hans discipel? Hvad er næstekærlighed for noget? Hvad er tilgivelse? Hvad vil det sige at behandle andre, som vi selv vil behandles? Det er nogle af de spørgsmål, som vendes i bogens tolv små kapitler.

Med udgangspunkt i bibelens tekster giver bogen sit bud på en kristen etik, der giver mening for moderne mennesker. Hvert kapitel afsluttes med spørgsmål til overvejelse.

Bogen er egnet til studiegrupper såvel som individuel opbyggelse og refleksion.

PÅ VEJ

Evangeliet
i praksis

På vej – evangeliet i praksis

På vej – evangeliet i praksis
Johannes Aakjær Steenbuch
Nylars: Forlaget Apophasis 2020
isbn 978-87-93955-01-1

Udgivet under Creative Commons-licens
CC BY-NC-ND 2.5 DK

Indhold

Forord.....	5
1. Kom og følg mig!.....	7
2. Den kongelige lov.....	9
3. Døm ikke.....	11
4. Tilgiv.....	13
5. Frihed.....	15
6. Sociale relationer.....	17
7. Skab fred.....	19
8. Sandhed.....	21
9. Penge og ejendom.....	23
10. Bøn.....	25
11. Kirkens fællesskab.....	27
12. Mission og samfund.....	29
Læs også.....	32

”Tag mit åg på jer, og lær af mig, for jeg er sagtmodig og ydmyg af hjertet, så skal I finde hvile for jeres sjæle. For mit åg er godt, og min byrde er let.”

– Jesus i Matthæusevangeliet 11,29-30

”Søg først Guds rige og hans retfærdighed, så skal alt det andet gives jer i tilgift.”

– Jesus i Matthæusevangeliet 6,33

Forord

Den engelske forfatter G.K. Chesterton hævdede i sin tid, at når kristendommen så ofte blev afvist, skyldtes det ikke, at den var blevet afprøvet og fundet utilstrækkelig, men tværtimod at den forekom at være for svær, og derfor slet ikke var blevet prøvet. Men hvad sker der, hvis vi faktisk forsøger at tage Jesus på ordet?

Mange af Jesus' bud er særdeles radikale og svære – hvis ikke umulige – for os at efterleve, hvis de tages bogstaveligt. Jesus taler dog sjældent om abstrakte principper, men for det meste til konkrete mennesker i den sammenhæng, hvor han møder dem. Det, han sagde, til sine disciple, sagde han ikke nødvendigvis til os. Andre gange taler Jesus om principper, som har mere universel betydning. Buddet om kærlighed gælder til enhver tid. Men det kan aldrig forstås uafhængigt af evangeliet om Jesus og Guds rige. Hvad kærlighed er, forstår vi først, når vi kender historien om Jesus, og det han har gjort for os. Jesus' lignelser og lære kan inspirere os i dag til at forstå, hvad kærligheden og evangeliet kræver af os.

Bogen her er skrevet som supplement til *lille KATEKISMUS*, (udgivet af Baptistkirken i Danmark 2019), efter opfordringer til at konkretisere, hvad evangeliet om Guds rige betyder i praksis. Det findes der mange bud på. I den ene ende har teologer hævdet, at der slet ikke gives nogen opskrift på, hvad det vil sige at være kristen – i den anden ende, har teologer peget

på, at Jesus dog giver sine disciple en række konkrete råd, bud og formaninger, som de skal efterleve i praksis. I nyere tid har spørgsmålet om kristent "discipelskab" fået fornyet opmærksomhed. Det hænger blandt andet sammen med en situation, hvor "kirke", "kultur" og "samfund" ikke længere falder sammen, men hvor kristendommen ofte fremstår som en subkultur blandt mange. Men hvad er det egentlig, der specifikt kendetegner kristendommen i praksis, spørger mange?

Blandt forsøgene på at svare på den slags spørgsmål vælger nogle at gribe fat i det, man anser for at være klassiske kristne dyder og værdier. Andre forsøger at gribe fat i aktuelle politiske sager, som kirken skal engagere sig i. Uden at afvise de to tilgange forsøger nærværende bog at finde en balance ved at gå til kilderne: Jesus selv, som vi kender ham fra Ny Testamente. At være kristen er at tro, at Jesus er Guds søn, og at vi kender Guds vilje gennem ham.

Selvfølgelig er det følgende et udpluk og en fortolkning, men sådan må det nu engang være. Om ikke andet er håbet at sætte gang i fornyet refleksion over, hvad evangeliet betyder i praksis. Tak til Ole Jørgensen og hans "fællesskabsgruppe" ved Korskirken (Baptistkirken) i Herlev for kommentarer til manuskriptet samt Bent Hylleberg for korrekturlæsning.

God fornøjelse!

1. Kom og følg mig!

Jesus er kristendommens hovedperson. Hvor han er, dér er Guds rige. Det er igennem ham, vi kender Gud og Guds vilje. At tro på Gud betyder derfor at følge Jesus. Evangeliet er, at Guds rige er nær. At følge Jesus er at tage del i alt det, der kendetegner Guds rige. Ved at dø og opstå for os har Jesus gået forsoningens og kærlighedens vej for os. Fordi han har gået vejen først, kan vi nu følge ham. Fordi Jesus har besejret al uretfærdighed, kan vi kæmpe mod uretfærdighed overalt, hvor vi møder den. Fordi vi har fået tilgivelse, kan vi tilgive. Fordi Jesus har forsonet verden med Gud, kan vi forsones med hinanden.

"Loven og profeterne"

I jødedommen, som vi kender den fra Gamle Testamente, var der en lang række regler, som Guds folk skulle overholde. De vigtigste var de ti bud, herunder buddene om kun at have én Gud, holde hviledagen hellig, ikke at slå ihjel, ikke lyve, ikke stjæle og så videre (se 2 Mos 20). Da Jesus bliver spurgt af en skriftklog jøde, hvad det højeste bud i loven er, svarer han: "Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind" og "du skal elske din næste som dig selv." Det er de to bud, som hele loven og profeterne hviler på, siger Jesus (Matt 22,34-40). Hvad det indebærer, lærer Jesus os med sit liv og fortællinger.

At være kristen

At være kristen er at tro og stole på, at Jesus har gået vejen for os. Når vi tror og stoler på ham, sættes vi fri fra den misforståelse, at vi skal gøre os fortjent til Guds kærlighed. Samtidig sættes vi fri til for alvor at følge Jesus og være hans discipel uden at frygte, at vi ikke slår til. Discipel betyder ”lærling”. At være kristen er at være i lære hos Jesus. Kristen bliver man ved at blive døbt. Når vi lader os døbe, modtager vi en ny identitet. I dåben bekender vi vores tro, og vi indvies til at tjene Jesus og Guds rige. Det er nemlig sådan, at Jesus har lært sine disciple at gøre ”alle folk” til disciple – ved at døbe mennesker og lære dem at holde alt det, han har lært os (Matt 28,18-20).

At være kristen er at bekende at ”Jesus er herre”. Det kan vi kun, når Guds Ånd hjælper os (1 Kor 12,3). Helligånden gør os i stand til at elske Gud og mennesker. Enhver, der elsker ”er født af Gud og kender Gud”, skriver Johannes (1 Joh 4,7). At være ”praktiserende kristen” betyder at elske andre, for ”Gud er kærlighed” (1 Joh 4,8). Når Jesus belærer sine disciple om, hvordan de skal bære sig ad, må det forstås på baggrund af kærligheden – det handler om, hvad kærligheden kræver i den konkrete situation, hvori vi befinder os. At følge Jesus betyder ikke at følge et kompliceret sæt regler, men at tro og stole på evangeliet og at leve med i Guds kærlighed i praksis.

Spørgsmål: Hvem er Jesus? Hvad vil det sige at følge ham? Hvad betyder det at elske Gud og andre mennesker? Hvad vil det sige at være kristen?

2. Den kongelige lov

Kernen i den kristne etik er, at vi skal elske vores næste som os selv. Det er den ”kongelige lov”, forklarer Jakob i sit brev (Jak 2,8). Paulus skriver, at kærlighed er ”lovens fylde” (Rom 13,8). Enhver, der elsker andre, opfylder hele Guds lov.

Men hvad betyder det at elske sin næste som sig selv? Det afhænger af, hvad vi forstår ved kærlighed. Det bibelske kærlighedsbegreb handler om omsorg (på græsk: *agape*). At elske sin næste som sig selv, vil sige at have omsorg for andre. Ordet ”næste” betyder egentlig den nærmeste, men Jesus forklarer, at vi skal gøre os selv til næste for andre ved at vise omsorg for alle, som vi møder (Lukas 10,37). Selv fjender skal ifølge Jesus være omsluttet af vores kærlighed.

Den gyldne regel

En anden måde at sige det på er, at vi skal gøre mod andre, som vi ønsker, at andre skal gøre mod os. Jesus siger det i sin bjergprædiken sådan, at ”alt, hvad I vil, at mennesker skal gøre mod jer, det skal I også gøre mod dem” (Matt 7,12). Det princip kalder vi ”den gyldne regel”. Før kristendommen var princippet almindeligt kendt som et forbud mod at gøre det, som man ikke selv bryder sig om. Først med Jesus formuleres princippet positivt, som et princip om at sætte sig i andres sted.

2. Den kongelige lov

Jesus siger, at hele loven bygger på princippet om at behandle andre, som vi selv vil behandles. Når Jesus i sin bjergprædiken nævner den gyldne regel, er det som konklusion på alt, hvad han ellers har sagt: At vi skal elske vores fjender, at vi ikke må lade os skille fra vores ægtefælle uden god grund, at vi skal tilgive og forlige os med hinanden, ikke dømme, og så videre, handler alt sammen om, at vi skal behandle andre, som vi selv vil behandles.

Tænk selv!

Alle normer skal vurderes ud fra, om de tjener kærligheden. Den gyldne regel kan forstås som et værktøj, der gør os i stand til at vurdere, om moralske normer giver mening i den sammenhæng, hvor vi befinder os. Vi skal gøre det, vi selv kan stå inde for. Den gyldne regel gør os myndige til selv at afgøre, hvad der er rigtigt. Den oldkirkelige teolog Johannes Krysostomos (d. 407) forklarede det sådan, at vi skal lade vores egen vilje være loven: ”Bliv selv dommer og lovgiver i det eget liv.”

Augustin af Hippo (354-430) forklarede, at vi følger den gyldne regel, når vi giver andre del i det gode, som vi selv nyder godt af. For kristne betyder det ifølge Augustin at hjælpe andre til at elske Gud, der er det højeste gode – altså at hjælpe andre til at blive kristne.

Spørgsmål: Hvad betyder det at behandle andre, som vi selv vil behandles? Hvordan kan vi vurdere, om normer stemmer overens med den gyldne regel?

3. Døm ikke

Princippet om at behandle andre, som vi selv vil behandles, går igen i meget af det, som Jesus lærer mennesker. Som noget af det første forbyder han mennesker at dømme og fordømme: ”Døm ikke, så skal I ikke selv dømmes; fordøm ikke, så skal I ikke fordømmes” (Luk 6,37). Barmhjertighed triumferer over dom, skriver Jakob (Jak 2,13), som også forklarer, at vi skal gøre det, som Gud kræver, men ikke dømme andre (Jak 4,11). Også Paulus lægger vægt på, at vi ikke må dømme om andre menneskers forhold til Gud (Rom 14,4).

Heller ikke jeg fordømmer dig

I en af de mest kendte historier om Jesus møder han en kvinde, som er blevet taget i ægteskabsbrud. Ifølge loven skal hun stenes. Men ingen vil kaste den første sten, da Jesus siger til folkemængden: ”Lad den, der er uden synd, kaste den første sten.” Til kvinden siger Jesus: ”Heller ikke jeg fordømmer dig” (Joh 8,11). Historien vidner om, at Jesus ikke er kommet for at dømme mennesker, men for at frelse mennesker (Joh 3,17).

At dømme andre er at sætte mennesker i bås. Kernen i synden er, at vi har gjort os til dommere over hinanden. Det indfanges i historien om Adam og Eva, der i skabelsesberetningen spiser af træet med ”kundskaben om godt og ondt”. Men kun Gud har ret til at dømme. Når Jesus forbyder os at dømme og fordømme, rykker han så at sige synden op ved roden.

3. Døm ikke

Jesus forklarer, at han ikke er kommet for at dømme, men at dommen allerede er afsagt (Joh 3,18). Vi dømmer os selv med vores handlinger. Samtidig forklarer Jesus ved mange lejligheder, at der vil være en fremtidig dom. Vi dømmes efter, hvordan vi behandler andre, herunder om vi dømmer hinanden. I stedet for at dømme skal vi elske og drage omsorg.

Se mennesker i lyset af Jesus

At være kristen er at undlade at dømme andre, men det betyder også, at vi undlader at dømme os selv: ”Jeg bedømmer ikke engang mig selv”, siger Paulus, ”for den, der bedømmer mig, er Herren” (1 Kor 4,4). Paulus forklarer, at Gud har dømt synden på korset (Rom 8,3). Alle er døde med Jesus på korset. Men i kraft af hans opstandelse er vi alle nye mennesker. Vi skal se mennesker i lyset af den ”nye skabning”, som vi er, skriver Paulus (2 Kor 5,16-17).

Når vi ikke må dømme andre, hænger det sammen med, at vi er mere, end vi ser ud til at være. Alle mennesker er skabt i Guds billede. Det er den identitet, der genoprettes i Jesus’ død og opstandelse. At se mennesker i lyset af Jesus kan i praksis betyde, at vi ikke lader fordomme afgøre, hvordan vi behandler andre, men at vi lytter og søger fællesskab med mennesker på tværs af de mange forskelle, vi ellers finder identitet i.

Spørgsmål: Hvorfor er det forkert at dømme andre? Hvordan kan vi vide, hvad der er rigtigt, hvis vi ikke må dømme? Hvordan kan vi kritisere ondskab og uretfærdighed uden at dømme?

4. Tilgiv

Når Jesus møder syndere erklærer han ofte, at deres synd er tilgivet. Det kan Jesus gøre, fordi han er Gud. Jesus er – med ord, som han låner fra profeten Esajas – kommet ”for at sætte undertrykte i frihed, for at udråbe et nådeår fra Herren” (Luk 4,19). Ordet ”nådeår” refererer til den jødiske praksis, hvor slaver blev frigivet og skyldnere eftergivet deres gæld.

Når vi i bønnen Fadervor beder ”forlad os vor skyld, som også vi forlader vores skyldnere”, handler det ifølge Jesus om, at Guds tilgivelse svarer til vores villighed til at tilgive hinanden. Hvis vi tilgiver andre deres skyld, vil Gud også tilgive os, men hvis vi ikke tilgiver andre deres skyld, vil Gud heller ikke tilgive os (Matt 6,15). Så længe vi lever i uforsonlighed, vil det kendetegne vores liv og relationer. Først når vi selv tilgiver, forstår vi for alvor, hvad tilgivelse er.

Uden grænser - uden betingelser

Mange af de lignelser, som Jesus fortæller om Guds rige, handler om tilgivelse. I lignelsen om den gældbundne tjener hører vi, hvordan en herre eftergiver sin tjeners gæld. Men da tjeneren efterfølgende nægter at eftergive sin medtjeners gæld, trækker herren sin tilgivelse tilbage og tvinger tjeneren til at betale alt, hvad han skylder (Matt 18,23-35). Jesus forklarer, at sådan gør Gud også. Den tilgivelse, vi har fået gratis, skal vi også give videre uden betingelser.

4. Tilgiv

Jesus fortæller lignelsen om den gældbundne tjener, da hans discipel Peter spørger, hvor mange gange vi skal tilgive – ”op til syv gange”? På Peters spørgsmål svarer Jesus, ”ikke syv gange, men 70x7 gange”. Det er en måde at sige, at der ikke skal være grænser for, hvor mange gange vi skal tilgive. Kristus døde for os, mens vi endnu var syndere, skriver Paulus (Rom 5,8). Guds tilgivelse er betingelsesløs. Vi skal heller ikke vente på, at mennesker angre og beder om tilgivelse, før vi kan tilgive.

Tilgivelse betyder i bibelen bogstaveligt at sætte fri fra skyld. Det betyder ikke at glemme uret, men at den uret, der er begået, ikke længere får lov at definere vores forhold til hinanden. Den sydafrikanske biskop Desmond Tutu har sagt: ”Nogle anser tilgivelse for vanskelig, fordi de tror, at tilgivelse betyder, at man glemmer den smerte, man har været udsat for... Det stik modsatte er tilfældet. Tilgivelsens cyklus kan kun aktiveres og gennemføres i absolut sandhed og ærlighed.” Tilgivelse og forsoning hænger sammen, for målet med tilgivelse er sætte os fri af den skyld, bitterhed og nag, der begrænser os.

At være kristen er at tilgive. Det betyder ikke, at vi for enhver pris skal acceptere uret begået mod os. Jesus forklarer, at selvom vi skal tilgive, kan det være nødvendigt at bryde forbindelsen med personer, der krænker os (Matt 18,17).

Spørgsmål: Hvad vil det sige at tilgive? Er der grænser for, hvad vi kan tilgive? Hvordan kan vi tilgive uden samtidig at acceptere ondskab og uretfærdighed?

5. Frihed

Troen på Jesus sætter os fri fra at følge religiøse og kulturelle normer, nedarvede traditioner og samfundets forventninger. I mange religioner spiller skel mellem rent og urent en stor rolle, fx i form af spiseregler. Det gjorde det også i Jesus' samtid, men Jesus gør det klart, at vores forhold til Gud ikke afgøres af, hvad vi spiser (Matt 15,11). Paulus forklarer, at Guds rige ikke handler om mad og drikke, men om retfærdighed, fred og glæde i Helligånden (Rom 14,17).

Alt er mig tilladt!

Paulus skriver i et af sine breve om spiseregler og gør det klart, at "alt er mig tilladt". Men han tilføjer også, at "ikke alt gælder", og at han ikke vil lade noget få magt over sig. Troen på Jesus sætter os fri fra alle religiøse og kulturelle normer, men at følge Jesus betyder samtidig, at vi holder fast i den frihed, vi har fået del i. Evangeliet handler om frihed. Men det indebærer samtidig et krav om ikke at give køb på friheden. Kristen frihed handler ikke om valgfrihed, men om at tage del i Guds frihed. Vi er fri, når vi er, hvad vi er skabt til at være i Jesus: "Til frihed har Kristus sat os fri", skriver Paulus (Gal 5,1).

Når mennesker hævder religiøse normer som absolutter, kan det være kristnes pligt at forholde sig skeptisk. Lige så vigtig som fx spiseregler kan være for nogle religiøse grupper, lige så vigtig er, for kristne, friheden fra den slags. Vores tro og re-

ligiøse praksis er et forhold mellem den enkelte og Gud, forklarer Paulus (Rom 14,22). Samtidig opfordrer han til at tage hensyn til dem, der mangler tro og mod til at leve uden religiøse regler. Balancegangen mellem frihed og hensyn til andre er et spørgsmål om kærlighed. I dag kan det især være relevant, når minoriteter føler sig krænkede af ord og handlinger. Jesus var alt andet end hensynsfuld overfor religiøse autoriteter, men han værnedede om de svage.

Sand faste

Kristne er ikke underlagt religiøse regler, men fx faste kan være en måde at distancere sig fra alt det, der tager vores opmærksomhed for i stedet af fokusere på Gud. Faste er en måde at holde fast i den frihed, der findes i Kristus, ved at give afkald på det, som binder os. Det kan være mad, men også fx sociale medier og underholdning. Jesus forklarer sine disciple, at de skal faste uden, at det kan ses på dem, for Gud er i ”det skjulte” (Matt 6,17).

Ligesom Esajas’ bog afviser Jesus fastepraksis, der gør brug af fx aske som synligt symbol på selvydmygelse. I Esajas’ bog slår Gud fast, at den faste, han ønsker, består i at sætte de undertrykte fri og give de sultne mad. Kort sagt, består sand ”faste” i social og politisk retfærdighed.

Spørgsmål: Hvordan kan vi tage hensyn til andre, uden at gå på kompromis med vores frihed? Hvad er frihed? Hvordan kan vi holde fast i friheden?

6. Sociale relationer

I Jesus har vi fået en ny identitet. Vi kender derfor ikke længe-re nogen rent menneskeligt, skriver Paulus (2 Kor 5,16-17). Paulus kan af samme grund skrive, at der i Kristus hverken er ”mand eller kvinde”, ”jøde eller græker”, ”fri eller slave” (Gal 3,28). Det kan forstås sådan, at alle de sociale relationer, der ellers definerer mennesker, er sekundære i forhold til vores fælles identitet i Kristus. Guds rige er kendetegnet ved frihed og ligeværd, og det skal afspejle sig i den måde, vi behandler hinanden på. At følge Jesus kan indebære, at vi bryder med de sociale relationer, der gælder i den kultur og det samfund, vi befinder os i.

Familieværdier

Jesus forklarer i sin bjergprædiken, at skilsmisse kun kan komme på tale i tilfælde af utroskab (Matt 5,31-33). I datidens samfund kunne en mand lade sig skille, hvis han ville af med sin kone, men Jesus gør ægteskabet til et ligeværdigt forhold. Da hans disciple spørger, om det så er bedst at forblive ugift, forklarer Jesus kryptisk, at nogle vælger at være det for Guds riges skyld (Matt 19,11).

Den kristne frihed rokker ved alle familieværdier. Husholdningen – med faderen som familiens overhoved – var afgørende i datidens samfund. Men Jesus gør det klart, at vi må gøre os fri af familiestrukturer, hvis vi vil følge ham. Jesus siger på et

tidspunkt, at hans hans bror, søster og mor er den, der gør hans Faders vilje (Matt 12,46-50).

I er alle brødre!

Det kan overraske, når Jesus oven i købet slår fast, at vi skal "hade" vores familie (Luk 14,26). Det kan forstås sådan, at vi ikke skal lade vores relationer til andre bestemme af sociale og kulturelle normer. Jesus gør det klart for sine disciple, at de er brødre, for Gud er deres far. De må derfor ikke kalde nogen på jorden for "fader" (Matt 23,9).

Selvfølgelig har vi biologiske forældre, men Jesus afviser religiøse hierarkier, hvor nogle gør sig til andres åndelige "fader". Det var almindeligt dengang som nu, at religiøse ledere omtales som far ("pave" og "patriark" betyder fader), men Jesus gør det klart, at hans disciple er lige overfor Gud. Jesus siger også, at hans disciple ikke må lade sig kalde for "lærer" eller "mester", for kun Jesus er lærer og mester (Matt 23,10).

Frihed og lighed er ikke to forskellige ting, men begge kommer af, at vi er lige overfor Gud og derfor fri af religiøse og sociale hierarkier og normer. I dag kan det være relevant, når vi fx diskuterer kønsidentitet eller national identitet. Uanset hvad, har vi som kristne en dybere identitet i Jesus.

Spørgsmål: Hvad vil det sige at have sin identitet i Jesus? Hvad betyder det for vores sociale relationer? Hvad indebærer det, at vi er lige overfor Gud?

7. Skab fred

”Alle, der griber til sværd, skal falde for sværd”, siger Jesus, da Peter vil forsvare ham den nat, da han blev taget til fange (Matt 26,52). Jesus havde mærkeligt nok selv bedt sine disciple om at købe sværd, men det skulle vise sig at være, fordi Jesus og hans disciple uretmæssigt skulle regnes for at bryde loven. Da Peter drager sværdet, giver det Jesus en anledning til at sige fra mod vold. For mange tidlige kristne betød det en afstandtagen fra enhver form for korporlig magt. Den oldkirkelige teolog Tertullian sagde det sådan, at ”da Jesus afvæbnede Peter, afvæbnede han enhver soldat”.

Ved en anden lejlighed siger Jesus, at han ikke kommer med ”fred, men sværd” (Matt 10,34). Det lyder knap så fredeligt, men det kan forstås sådan, at han forudsiger, at hans budskab om fred vil medføre modstand og forfølgelse. Når had og hævngherrighed råder, kan det føre til modstand, når nogen forsøger at finde alternativer til volden. Alligevel må vi gøre forsøget.

Salige er pacifisterne

”Salige er de, som stifter fred, for de skal kaldes Guds børn”, siger Jesus i sin bjergprædiken (Matt 5,9). ”De, som stifter fred” kan bogstaveligt oversættes med ”fredsmagerne” eller ligefrem ”pacifisterne”. Pacifisme betyder her ikke passivitet overfor

vold og ufred, men et aktivt arbejde for fred. Dem, der, ligesom Gud, skaber fred mellem mennesker, er Guds børn.

Jesus siger også i sin bjergprædiken, at vi skal vende den anden kind til, hvis nogen slår os. Det er nogle gange blevet forstået sådan, at vi skal acceptere undertrykkelse, men teologer har peget på, at det tværtimod handlede om at modsætte sig vold og undertrykkelse med det vi kalder civil ulydighed.

Civil ulydighed?

At vende den anden kind til betyder ikke ligegyldighed overfor ondskab, men at vold og uretfærdighed mødes med ikke-voldelig modstand. I stedet for at stikke halen mellem benene skal vi stå fast, men uden at give magten påskud for at skrue op for magtudøvelsen. Ofte er vold og magt den nemme løsning – med sin opfordring til fred tvinger Jesus os til at finde kreative alternativer til volden. Andre teologer har peget på, at nok opfordrer Jesus til at skabe fred, men at det dog kan være nødvendigt at bruge magt for at forsvare svage og forsvarsløse mod overgreb. I dag er det relevant at spørge, hvor vi kan bidrage til at skabe fred, hvor der er konflikter. Det gælder på det globale plan, hvor der er krig og spændinger. Men det gælder også på det nære plan, når vi i dagligdagen støder på konflikter mellem mennesker.

Spørgsmål til samtale og overvejelse: Hvad vil det sige at "stifte fred"? Er Jesus "pacifist"? Må vi forsvare os selv? Må vi forsvare andre mod overgreb?

8. Sandhed

I det ottende af de ti bud hedder det: ”Du må ikke sige falsk vidnesbyrd imod din næste”. Det stemmer godt overens med det overordnede princip om at elske sin næste som sig selv. At vi skal tale sandt handler altså først og fremmest om at behandle andre, som vi selv vil behandles. Buddet om ikke at aflægge falsk vidnesbyrd er ofte blevet forstået som et forbud mod at lyve i det hele taget. Sandhed spiller en stor rolle i Ny Testamente.

Sandheden skal sætte jer fri

Jesus kalder Djævelen for ”løgnens fader” (Joh 8,44). Ordet, der oversættes ”Djævelen”, kan også oversættes ”bagvaskeren”, altså den, der spreder løgn og sladder. Sandhed har at gøre med sammenhæng og kærlighed, men løgn med splittelse. Jesus forklarer, at det ikke er det, der kommer ind i munden – altså mad – der gør mennesker urene, men det, der kommer ud, herunder falsk vidnesbyrd og sladder (Matt 15,18-20).

Jesus gør det klart for sine disciple, at de skal kende sandheden, og at sandheden skal sætte dem fri (Joh 8,32). Jesus beskriver sig selv som ”sandheden” (Joh 14,6). Det er med andre ord ved at kende Jesus, at vi sættes fri. At kende Jesus betyder at leve i sandheden. Sandhed og kærlighed er på en måde to sider af samme sag (se fx 1 Joh 2,4).

Også Paulus opfordrer ved flere lejligheder sine læsere til at tale sandt og undgå løgn. I Efeserbrevet gives den begrundelse, at vi ikke må lyve for vores næste, da vi er dele af den samme "krop": "Læg derfor løgnen bort og tal sandhed med hinanden, for vi er hinandens lemmer" (Ef 4,25). Vi skal være "sandheden tro i kærlighed", skriver Paulus (Ef 4,15). Jesus gør det i sin bjergprædiken klart, at hans disciple ikke må sværge eller aflægge ed (Matt 5,34). Årsagen er, at vi alligevel ikke har magt over fremtiden. I stedet må vi nøjes med at sige "ja" og "nej". Af nogle kristne er Jesus' ord om edsaflæggelse blevet forstået sådan, at vi kun må erklære os loyale overfor Gud og derfor ikke må aflægge ed i forbindelse med fx retssager.

Sandheden er "personlig"

Sandhed handler i en kristen sammenhæng ikke kun om "fakta", men om den kærlighed, som stammer fra Jesus, der jo er sandheden selv. Sandheden er personlig og handler ikke kun om at tale sandt, men om at handle sandt. Jesus deltager selv i løvhyttefesten, selvom han havde sagt til sine brødre, at han ikke ville deltage (Joh 7,8ff). Måske der kan findes situationer, hvor det er bedst at skjule fakta? Vi kan ofte opleve situationer, hvor det virker mere gavnligt og skånsomt ikke at fortælle sandheden. I alle tilfælde må rettesnoren være kærlighed.

Spørgsmål: Hvad vil det sige at vidne falsk om sin næste? Hvad betyder det at Jesus er "sandheden"? Kan det være i orden at holde sandheden skjult?

9. Penge og ejendom

Da en ung mand spørger Jesus, hvad han skal gøre for at ”arve evigt liv”, siger Jesus, at han skal sælge alt, hvad han ejer, give pengene til de fattige, og så komme og følge ham. Det overrasker den unge mand, men Jesus gør det for sine disciple klart, at det er ligeså svært for en rig at komme ind i Himmeriget som for en kamel at komme igennem et nåleøje – umuligt. Kun ved at frigøre sig fra sin ejendom kan den unge mand blive fri til at følge Jesus. Det formuleres ikke som et abstrakt bud, som alle skal følge, men Jesus gør det ved andre lejligheder klart, at Guds rige hører de fattige til (Lukas 6,20). Til gengæld advarer han de rige: ”Ve jer, I som er rige, for I har fået jeres trøst” (Lukas 6,24). Jesus taler ikke kun om materiel rigdom og fattigdom, men også om åndelig fattigdom. ”Salige er de fattige i ånden”, siger Jesus. Guds rige er først og fremmest godt ny for dem, der mangler alt.

Pengeguden

Jesus gør det klart, at vi ikke kan tjene både Gud og Mammon. Mammon betyder penge og ejendom. Men hvad er der egentlig galt med penge? Penge er ikke bare en neutral størrelse, men en åndelig virkelighed, der kan få magt over os. Vi kan også kalde det ”pengeguden”. Penge er en åndelig magt, der har sin egen lov og orden. Paulus kan ligefrem skrive, at ”kærligheden

til penge er roden til alt ondt” (1 Tim 6,10). Grådighed er afgudsdyrkelse (Kol 3,5).

At pengene er en åndelig magt, en ”gud”, med sin egen orden, kommer til udtryk, når økonomiske hensyn vejer tungere end hensyn til det enkelte menneske. Når vi gør velstand til livets mening, er vi nødt til at lægge andre hensyn til side for at opnå vores mål. Når vi underlægger os økonomiske interesser, giver vi køb på vores frihed. At holde hviledagen hellig – at afholde sig fra at arbejde – kan omvendt være en måde at koble ud af ræset og de mange krav om produktivitet, vi omgives af. Gavnildhed kan også være en måde at holde sig fri af pengenes magt på. Jesus siger til sine disciple, at de skal give til alle, der beder dem. Der er forskellige bud på, hvor bogstaveligt det skal læses.

Den oldkirkelige teolog Johannes Krysostomos slog ligefrem fast, at ”tyveri er, når man ikke deler sine ejendele”. Augustin af Hippo skrev til gengæld: ”Giv til alle, men ikke alt, hvad de beder om”. Når vi møder et menneske med behov for vores hjælp, skal vi spørge os selv, hvad vi selv ville have brug for i deres situation – og det er ikke nødvendigvis penge, men altid kærlighed.

Spørgsmål: Hvad kan vi gøre for at holde os fri af pengenes magt? Har vi ressourcer, som vi ikke har brug for, men som kan komme andre til gavn?

10. Bøn

Da Jesus lærer sine disciple, hvordan de skal bede, siger han, at deres bøn skal foregå ”i det skjulte”. Det skal ses i kontrast til, at Jesus kritiserede datidens religiøse elite for at bede i offentlighed for at prale af deres fromhed. Jesus siger ikke bare, at hans disciple ikke må bede offentligt for ikke at blive set – men han siger klart, at de skal bede i det skjulte, for det er der, de finder Gud (Matt 6,6).

Hvordan skal vi bede?

Når I beder, må I ikke lade ”munden løbe”, siger Jesus også. Igen ligger der i ordene en kritik af former for religion, der ville gøre menneskers forhold til Gud til et spørgsmål om præstationer. Bøn handler ikke om at overtale Gud, for jeres Fader i himlen ved allerede, hvad I har brug for, siger Jesus. Alligevel skal vi bede. Det har kristne teologer forklaret med, at bøn handler om relationer. Når vi beder, har vi en relation til Gud.

Jesus forklarer sine disciple, at de skal holde sig til enkle bønner. Bønnen ”Fadervor” er den bøn, som Jesus selv giver til sine disciple (Matt 6,9-13). Fadervor er modellen for al kristen bøn. I Fadervors første ord ligger, at vi skal bede til Gud som fader. Det, vi beder om, er ikke, at vores vilje skal ske, men at Guds vilje skal ske hos os. Vi beder om, at Guds rige må blive synligt i blandt os – med den tilgivelse og udfrielse fra det onde, som det indebærer.

Når vi beder om forladelse for vores skyld, ligesom vi forlader vores skyldnere, forpligter vi os på at tilgive og forsones os med mennesker. Fadervors afslutning slår fast, at magten tilkommer Gud – og altså ikke noget andet af det, vi kunne finde på at tillægge værdi, fx politiske magthavere eller økonomiske interesser. Bøn kan beskrives som vores mundtlige råb til Gud om, at han vil lade sit herredømme bryde igennem med ret, fred og glæde.

Bøn i Jesus' navn

Jesus forklarer også sine disciple, at de skal bede i hans navn: ”Hvad I end beder om i mit navn, det vil jeg gøre” (Joh 14,13). At bede ”i Jesu navn” betyder at bede om det, som svarer til hans vilje. I Første Johannesbrev forklares det, at ”hvis vi beder om noget, som er efter hans vilje, hører han os” (1 Joh 5,14). At bede ”i Jesu navn” er at tage del i alt det, som Jesus gør i verden. Jesus er vores ”ypperstepræst” (Heb 4,14), og at bede i hans navn er at tage del i hans tjeneste for Gud og verden.

Jesus gør det klart, at vi også skal bede for vores fjender (Matt 5,44). Paulus forklarer, at fordi Jesus er død for alle, skal det kristne fællesskab bede for alle – for det er Gud vilje, at alle bliver frelst og kommer til at kende sandheden (1 Tim 2,4). Bøn kan også være forbøn for syge og andre, der har det svært.

Spørgsmål: Hvad er bøn? Hvordan skal vi bede? Hvad kan vi bede om? Hvad betyder det at bede ”komme dit rige”? Hvorfor får vi ikke altid, hvad vi beder om?

11. Kirkens fællesskab

At være Jesus' discipel er ikke kun noget, vi er på egen hånd. Kristendom handler om det gudsrige, hvor der er forsoning, forligelse, fred, tilgivelse og kærlighed. Når vi følger Jesus, føres vi derfor automatisk ind i fællesskab med alle andre, der følger ham. Det betyder ikke, at man er en "dårlig kristen", hvis man ikke kommer i kirke hver søndag eller er med i de rigtige kristne fællesskaber. Men fordi kristendom handler om kærlighed, er det naturligt, at vi så vidt muligt søger fællesskab med andre kristne, hvis det kan lade sig gøre. En kristen menighed er et fællesskab af kristne, som fejrer nadver sammen. Jesus sagde til sine disciple, at de skulle dele brød og vin for at minde ham. Nadveren er tegnet på "den nye pagt" (Matt 26,26-30).

Tjene frem for at herske

Jesus forbyder sine disciple at udøve magt over hinanden. Ligesom Jesus kom for at tjene mennesker, skal hans disciple også tjene hinanden i stedet for at herske og regere, som de magtfulde gør det (Matt 20,25-28). Den dansk-tyske baptistpioner, Julius Købner (1806-1884), beskrev Jesus' ord om at tjene som "kirkens grundlov", som udelukker enhver form for herredømme, magt og tvang i kirken. Jesus siger til sine disciple, at mennesker skal kende dem på, at de elsker hinanden (Joh 13,35).

Jesus forklarer også sine disciple, at konflikter blandt dem altid så vidt muligt skal løses på tomandshånd (Matt 18,15-17).

Vi kan kalde det ”nærhedsprincippet”. Vi må altid forsøge at løse problemer i det små og nedefra, før vi forsøger at løse dem med omfattende tiltag oven fra og ned.

Diakoni

Et andet ord for tjeneste er diakoni. Diakoni handler om at være til stede for mennesker, der har brug for det. I Jakobsbrevet gøres det klart, at sand ”gudsdyrkelse” handler om at tage sig af ”enker og faderløse” (Jak 1,27). Vi tjener Gud, når vi hjælper de fattigste iblandt os – og det har ofte været enker og faderløse. Det handler ikke kun om at hjælpe ”værdigt trængende”. Jesus gør det klart, at vi skal efterligne Gud, der lader sin sol stå op over både retfærdige og uretfærdige, gode og onde (Matt 5,45). Derfor kan vi heller ikke gøre os til dommere over hvem, der har ret til vores hjælp.

Da Jesus sender sine disciple ud for at forkynde evangeliet, forklarer han, at de ikke må kræve noget til gengæld for at helbrede mennesker og drive dæmoner ud: ”I har fået det for intet, giv det for intet” (Matt 10,8). De første hospitaler blev skabt af kristne, der ville hjælpe syge og nødlidende. I nyere tid er mange sociale projekter blevet påbegyndt af kirkelige organisationer. Om vi skal engagere os fx i en genbrugsbutik, eller om vi skal rejse til krigsplagede regioner, må komme an på, hvad vi har fået af talenter og nådegaver.

Spørgsmål: Hvad er kirken? Hvad er en kristen menighed? Hvad vil det sige at tjene frem for at herske? Hvad kan diakoni bestå i?

12. Mission og samfund

Ofte diskuteres, hvad vi skal med kirken i det (post-)moderne samfund. Her er det vigtigt at holde sig for øje, at kirken har en opgave. Kirken er ikke først og fremmest ritualforvalter, men dens form og liturgi skal ses i lyset af dens opgave. Kirkens opgave er at vidne om Guds rige i ord og handling. At være kristen er at tage del i Guds mission i verden, hans arbejde for at genoprette alt det brudte og ødelagte. Tyske Dietrich Bonhoeffer (1906-1945) sagde det sådan, at det at være kirke altid er at være kirke for andre.

Forligelsens tjeneste

Kristne er betroet ”forligelsens tjeneste”, skriver Paulus. Kristne er ambassadører for Gud med ordet om forligelse (2 Kor 5,19-20). Jesus gik i døden for at forlige hele verden med Gud. Jesus har genoprettet vores brudte relation til Gud. At kristne er betroet forligelsens tjeneste indebærer, som Paulus skriver, at vi skal opfordre mennesker til også at forlige sig med Gud.

Kirkens opgave er at opfordre mennesker til at være det, de allerede er i Kristus. At forlige sig med Gud betyder at acceptere, at vores sande identitet findes i Jesus. Guds rige er en skjult virkelighed, men kirken er sat i verden for at vidne om dets fred og forsoning.

Kristendom og politik

Da jødernes religiøse ledere spørger Jesus: ”Har man lov til at give kejseren skat eller ej?” (Matt 22,16ff), forklarer han, at pengene bærer kejserens billede, og at de derfor tilhører kejseren: ”Giv kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er!”. Det er blevet forstået sådan, at vi skal skelne mellem religion og politik. Andre har ment, at pengene er kejserens, fordi de bærer hans billede, mens hele mennesket til gengæld er Guds, fordi det bærer Guds billede.

Det handler ikke om delt loyalitet, men om ikke at binde sig til økonomisk og politisk magt, men kun til Gud. Jesus gør det klart, at hans rige ikke er af denne verden (Joh 18,36). Det kan forstås sådan, at ingen politisk orden kan gøre det ud for Guds rige. Evangeliet er ikke en politisk ideologi, men samtidig er det kirkens opgave at vidne om Guds rige i ord og handling.

Ifølge Paulus er det myndighedernes opgave at sætte grænser for menneskets selvhævdelse, ondskab og egoisme (Rom 13). Men kristne har en anden opgave, for hvor myndighederne gengælder ondt med ondt, skal kristne gengælde ondt med godt (Rom 12). Paulus gør det også klart, at kristnes kamp står mod ”magter og myndigheder”, men ikke mod mennesker i kød og blod (Ef 6). Vi skal turde kritisere uretfærdighed, ufrihed og ulighed, men vi skal populært sagt gå efter bolden, ikke personen. Uanset hvad, skal alt ske i kærlighed (1 Kor 16,14).

Spørgsmål: Hvad er ”mission”? Hvordan kan kirken vidne om Guds rige? Kan man skelne mellem religion og politik?

”Et nyt bud giver jeg jer: I skal elske hinanden.”

– Jesus i Johannesevangeliet 13,34

”Om jeg så taler med menneskers og engles tunger, men ikke har kærlighed, er jeg et rungende malm og en klingende bjælde. Og om jeg så har profetisk gave og kender alle hemmeligheder og ejer al kundskab og har al tro, så jeg kan flytte bjerge, men ikke har kærlighed, er jeg intet. Og om jeg så uddeler alt, hvad jeg ejer, og giver mit legeme hen til at brændes, men ikke har kærlighed, gavner det mig intet. Kærligheden er tålmodig, kærligheden er mild, den misunder ikke, kærligheden praler ikke, bilder sig ikke noget ind. Den gør intet usømmeligt, søger ikke sit eget, hidses sig ikke op, bærer ikke nag. Den finder ikke sin glæde i uretten, men glæder sig ved sandheden. Den tåler alt, tror alt, håber alt, udholder alt. Kærligheden hører aldrig op. Profetiske gaver, de skal forgå; tungetale, den skal forstumme; og kundskab, den skal forgå. For vi erkender stykkevis, og vi profeterer stykkevis, men når det fuldkomne kommer, skal det stykkevis forgå. Da jeg var barn, talte jeg som et barn, forstod jeg som et barn, tænkte jeg som et barn. Men da jeg blev voksen, aflagde jeg det barnlige. Endnu ser vi i et spejl, i en gåde, men da skal vi se ansigt til ansigt. Nu erkender jeg stykkevis, men da skal jeg kende fuldt ud, ligesom jeg selv er kendt fuldt ud. Så bliver da tro, håb, kærlighed, disse tre. Men størst af dem er kærligheden.”

– ”Kærlighedens højsang”

Paulus’ brev til menigheden i Korinth 1,13

Læs også

Teologisk Forum, *Perspektiver på den kristne nadver* (2019).

Teologisk Forum, *Perspektiver på den kristne dåb* (2018).

Teologisk Forum, *lille KATEKISMUS – lommebog om det kristne evangelium* (2019).

